

Manifest de la Taula Rodona sobre “Dones en l’Església”

Secretariat Català del Col·loqui Europeu de Parròquies

Introducció

El dia 8 d’abril, en l’espai creat pel Secretariat Català del Col·loqui Europeu de Parròquies, *El futur de l’Església a debat*, es va convocar una *Taula Rodona: “Dones en l’Església”*.

Hi van participar:

- **Mari Carmen de la Fuente**, llicenciada en Sociologia, que ha col·laborat a les Parròquies de Santa Maria del Gornal i Mare de Déu de Bellvitge a l’Hospitalet de Llobregat, és Directora de la Fundació *Migra Studium* i està vinculada a l’acció social dels jesuïtes.
- **Conxita López**, mestre, que va viure uns anys a Veneçuela com missionera laica, va ser Delegada de Missions i *Mans Unides* en el Bisbat de Solsona i està implicada a la Parròquia de Sant Antoni Maria Claret de Lleida.
- **Dolors Puigdevall**, mestre, llicenciada en Filosofia i Ciències de l’Educació i és Directora de Caritas Diocesana de Girona i està vinculada a la Parròquia de Fornells de la Selva (Girona) on viu.
- **Roser Solé**, llicenciada en teologia, del *Col·lectiu de Dones a l’Església per la paritat*, d’*Alcem la veu*, i de l’*Associació de Teòlogues espanyoles*. Participa activament a la Parròquia de Crist Rei, al barri de la Sagrera de Barcelona.

A partir del que elles van exposar i del diàleg posterior que es va produir entre elles, hem preparat aquesta síntesi en forma de **Dodecàleg-Manifest**.

1. Partim del fet que les dones i els homes batejats gaudim d’una igual dignitat i consideració —expressada en les funcions i diversitat de carismes, perfils i activitats que s’han de realitzar en les comunitats i en tota l’Església. D’aquests carismes i funcions les dones no n’hem de ser excloses per raons de sexe.

2. La parròquia ofereix el lloc per excel·lència on es pot viure, alimentar i compartir la fe a través de la praxi sacramental, especialment en la trobada comunitària, i en l’eucaristia. En aquesta praxi sacramental els fidels donem testimoni i ens comprometem enmig del món. I per ella ens sentim vinculades i vinculats amorosament a la parròquia i a l’Església, de forma natural i bàsica.

3. En temps del Concili Vaticà II i la transició democràtica a Espanya

- A moltes parròquies es va donar confiança, responsabilitat i autonomia de decisió a laïques i laics, sense necessitat de permisos, ni supervisions, ni controls episcopals o clericals.
- Aquesta experiència va ser genial i va ajudar moltes dones i homes a créixer en l'àmbit eclesial i personal.
- El fet mateix de sentir-se responsable d'una activitat concreta, obligava a preparar-se, a formar-se, a crear un clima de confiança i col·laboració entre laïques, laics, religioses, religiosos, capellans i alguns bisbes.
- Va ser un temps molt fructífer, del qual en guardem un bon record.
- Hi va haver rectors de parròquies que van potenciar moltes persones, de la mateixa manera que hi va haver moltes ganes de fer coses. Tot plegat va donar molt de fruit pastoral.
- En algunes parròquies s'ha mantingut aquest treball en equip i de coresponsabilitat en la litúrgia, la catequesi, l'ajuda fraterna, els consells i els equips animadors pastorals, i també en la construcció diocesana...

4. L'estructura mateixa de les relacions dins l'Església i dins la parròquia comporta que s'hagi de tenir en compte el beneplàcit del mossèn, que és l'autoritat eclesial, i que en general té molt de pes en la pastoral. Això fa que el tarannà de la parròquia canviï quan el capellà canvia. La causa, de fet, no està en la parròquia, sinó en l'estructura piramidal de l'Església que hi ha en el rerefons i en la realitat.

Si el bisbe, o el rector de torn, està convençut del valor de les laïques i laics, aleshores s'avança. Però les dones depenem encara de l'aprovació (el consentiment, l'autorització, el vistiplau...) d'un home que ocupa un lloc determinat a la institució (lloc al qual les dones no podem accedir).

5. Si ens pregunten quins són els àmbits de l'Església en els que les dones som considerades aptes i totalment autònomes és en el del manteniment material: neteja, flors, rober litúrgic, etc., però cal anar molt més enllà....

6. Les dones també estem més presents en la catequesi i en els equips de Caritas i solidaritat, encara que també som presents en algunes —poques— Delegacions o Secretariats (diocesans). Però, en general, no liderem la catequesi ni tampoc liderem Caritas: fem de secretàries, ajudants o tenim altres responsabilitats subordinades. Alguna cosa falla.

És especialment dolorós de veure com els espais comunitaris van perdent vida, i es van apagant. Fa la sensació que s'ha optat pel manteniment més que no pas per la creativitat i la possibilitat innovadora: actuant així s'oblida que el Jesús de l'Evangeli té més a veure amb la creativitat que no pas amb el manteniment.

L'Església i les parròquies són femenines, però en general sols com a receptores. Només cal mirar la realitat de la seva quotidianitat en els temples i en l'estructura parroquial o diocesana, on es projecta la seva imatge pública o "institucional".

Caldria "aprofitar" el context social d'una societat que —tot i ser patriarcal— comença a fer canvis i a no tolerar envers les dones situacions d'injustícia que s'han mantingut en altres temps. Si l'Església continua en la dinàmica patriarcal, masclista i clerical, continuarà perdent espais.

7. Com a dones constatem una certa desafecció davant determinats espais i dinàmiques eclesials, que apareixen com a patriarcals i clericals. El poble es queixa, però no gosa contestar.

Aquesta situació de manca de participació real, genera desgast. El fet de sentir-se forastera a la pròpia parròquia, produeix cansament i frustració, especialment quan s'és conscient de tot el que s'hi podria aportar. Fa talment l'efecte que la presència i participació de les dones ha de ser la de subjectes passius, amb dret a servir, però sense veu. Massa sovint, el lloc que tenim les dones és limitat i molt dependent.

Això ha fet que moltes dones —i molts homes— hagin desertat de les parròquies.

8. Ens cal una direcció col·legiada a les parròquies, i també en altres instàncies eclesials. És difícil d'explicar i d'aplicar-ho a la pràctica: cada Església local, per molt semblant que sigui amb les Esglésies veïnes, és autònoma, perquè l'Església de Déu es manifesta de forma diferent en cada Església concreta. L'Evangelí és un, però cada Església concreta —ajudada per la *Ruah*, l'Esperit, en hebreu— pot expressar i viure la interpretació del Missatge segons les necessitats del lloc: «pensar la tasca pastoral amb sentit», vol dir això.

La col·legialitat suposa comunió: comunió de la comunitat amb el cap, i comunió del cap amb tota la comunitat. Cal tenir molt present, tanmateix, que la col·legialitat i la comunió no exclouen els problemes.

En l'Església, les decisions, les hauríem de prendre col·legiadament dones i homes, ordenats o no. Per tant, a l'hora de prendre decisions o efectuar alguna votació, les dones no podem restar com a meres espectadores —i els homes laics, tampoc—, perquè en la parròquia el problema no és ser meres espectadores o espectadors, sinó que tot està sotmès a la veu i voluntat del capellà. El capellà pot estar d'acord amb les aportacions, admetre-les, però les ha de sancionar legalment, ja que només ell és el responsable legal.

A les parròquies, és necessari que tots els batejats puguin accedir a les decisions i negociacions, i també a la direcció i animació de les comunitats.

9. És fonamental la capacitat dels mateixos laics per generar complicitats, postes i per comprometre's.

El bisbe dona la responsabilitat d'una parròquia a una persona ordenada... un capellà i —com que fa molts segles que és així— hem acabat pensant que el que ens

pertoca és «col·laborar» amb el capellà... i no tant sentir-nos una comunitat... amb la convicció que és responsabilitat nostra el que passa a la parròquia,

Cal potenciar els grups de cristianes i cristians de la parròquia perquè siguin capaços de portar tot el pes d'allò que anomenem «parròquia» en tots els àmbits: organitzatiu, de celebració, d'ajuda fraterna, de formació (en tota l'activitat pastoral). Això vol dir *animar en la fe i en la caritat* —amb l'acompanyament d'un sacerdot que, quan pugui, s'hi faci present—, i oblidar-nos de la lamentació habitual que no tenim capellans a la nostra parròquia. Amb el mateix criteri s'hauria d'actuar en els Serveis i Moviments.

10. Cal crear un espai on les dones puguem desplegar la nostra vocació. Prou de limitar el desplegament i creixement de les dones! Prou de desapropiar les capacitats i els talents de les dones.

Cal tenir en consideració les dones, permetre la seva participació total. Cal que puguem expressar-nos en tots els sentits i que puguem ocupar tots els llocs. Es tracta de passar de la passivitat a l'activitat: és l'única manera que els canvis siguin possibles en el futur.

Cal crear espais des d'on les dones puguem ser escoltades i des d'on puguem donar tot allò que sentim que Déu ens convida a donar. Cal una auto-organització de les dones d'Església o una participació en els espais que ja existeixen.

Cal reconèixer el paper de les dones que mai no han estat escoltades, de les dones a qui mai no se'ls ha donat veu, de les dones que van ser aprofitades per al servei però que mai no van ser escoltades.

11. L'organització de l'Església no hauria de ser l'exclusiva de persones ordenades. L'organització eclesial —més enllà de ser una qüestió de recursos o de mitjans— és alhora un missatge. En la pràctica, el que es comunica en una organització *democràtica*, és molt diferent del que es comunica en una organització *autoritària*. Però l'Església, per definició, no és democràtica.

Allí on es prenen decisions, hi haurien de poder participar representants de tot el poble de Déu: homes i dones de les comunitats, moviments, serveis...

L'organització actual produeix inevitablement biaixos pel fet que els laics i laiques no estem en alguns llocs de decisió. Cal revisar alguns rols que s'adjudiquen per inèrcia.

12. La missió primera de laiques i laics és la de fer present l'amor de Déu a través de les activitats enmig de totes les accions humanes... Aquest és l'espai privilegiat propi: estar en el cor de la societat, en les seves lluites i esperances.

I la participació en les parròquies tant pot ser per algunes persones un aprenentatge de l'acció en la societat i del treball en equip, com també una aportació a les comunitats parroquials de tot el que s'aprèn en formació, organització i acció en el camp social, econòmic, polític i cultural.